

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a dr. Horváth Zoltán ügyvéd által képviselt **felperesnek** a dr. Horváth Péter ügyvéd által képviselt **I.r.**, és a dr. Forintos Éva ügyvéd által képviselt **II.r. alperes** ellen fenntartási hozzájárulás megfizetése iránt indított perében a Vas Megyei Bíróság 2008. október 21. napján kelt 20.G.40.100/2007/14. sorszám alatti ítéletével szemben az I.r. alperes által 15., a II.r. alperes által 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Az elsőfokú ítéletnek a perköltségre vonatkozó rendelkezéseit mellőzi és kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I.r. alperesnek 156.250,- (Egyszázötvenhatezer-kettőszázötven) Ft, míg a II.r. alperesnek 287.500,- (Kettőszáznyolcvanhétezer-ötszáz) Ft első- és másodfokú perköltséget, viselje továbbá az eljárásban felmerült költségeit.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

2005. szeptember 15. napján intézményfenntartó társulási megállapodás jött létre a felperes, az alperesek és további 4 községi önkormányzat között az "A" Általános Iskola működtetésére vonatkozó kérdések rendezésére. A szerződő önkormányzatok úgy rendelkeztek, hogy tankötelezettségüket az "A" Általános Iskola, és tagintézményei - a "B" általános iskola és a "C" általános iskola - közös fenntartásával teljesítik. A közös intézmény ellátási köre a társult önkormányzatok illetékességi területére terjedt ki. A szerződő felek kikötötték, hogy a közösen fenntartott intézmény költségvetését és annak módosítását együttes (képviselő) testületi ülésen fogadják el. (8. pont) „A normatív állami támogatáson felüli működési költséget a társult önkormányzatok saját költségvetésükből biztosítják - a szerződés 1-2. számú melléklete szerinti tartalommal - külön megállapodás alapján.” Az "A" székhelyintézmény „üzemeltetési, fenntartási és fejlesztési költségei”

viselését a felperes önkormányzat vállalta. Ugyanakkor a "B" tagintézmény tekintetében "B" Község Önkormányzata, míg a "C" tagintézmény tekintetében "C", "D" és a II.r. alperes községi önkormányzata vállalta - külön megállapodás szerint - az üzemeltetés, fenntartás és fejlesztés költségeinek viselését. A szerződés megkötésével a korábbi, 2000. augusztus 21. napján kelt intézményfenntartó társulási megállapodás hatályát veszítette.

A 2005. szeptember 15. napján kelt társulási megállapodás 2. számú mellékleteként a felperes, a II.r. alperes, valamint "C" és "D" Község Önkormányzata megállapodást kötött az "A" általános iskola "C" tagintézménye közös fenntartásáról. A II.r. alperes, "C" és "D" Község Önkormányzata vállalta, hogy a 2006. évtől kezdődően a "C" tagintézmény bevételekkel nem fedezett kiadásainak összegét - 12 egyenlő részben havonta, előre - a felperes önkormányzata részére megtéríti. (5., 12. pont) Ugyanakkor "C" Község Önkormányzata vállalta a tagiskola épülete felújítási kiadásainak viselését.

A felperes módosított keresetében az I.r. alperest 5.907.205,-Ft tőke és járulékai, míg a II.r. alperest 3.652.545,-Ft tőke és járulékai megfizetésére kérte kötelezni a Ptk. 198. §. (1) bekezdésére hivatkozással.

A felperes kereseti érvelése szerint a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 8. §. (4) bekezdése szerint kötelező önkormányzati feladat az alapfokú oktatás; mely kötelezettségüknek az alperes önkormányzatok az intézményfenntartó társulási megállapodás megkötésével tettek eleget. Az alperesek által igénybe vett szolgáltatásért ugyanakkor a felperes a Ptk. 198. §. (1) bekezdése, 201. §. (1) bekezdése alapján ellenszolgáltatást követelhet. Ez az ellenérték a "A" általános iskola állami normatíva által nem fedezett kiadás-részének - alperesi igénybevétellel arányos - összege. A székhelyintézmény tanuló-arányos költségeit pedig az alperesek a 2005-2006. évben nem térítették meg a felperes részére.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását indítványozták.

Az I.r. alperes kifejtette, hogy a "A" általános iskola közös fenntartására már 2000. augusztus 21. napján társulást hozott létre a felperessel; mellyel paralel módon, ugyanaznap társulási szerződést kötöttek a "E" napköziotthonos óvoda közös fenntartására is. A lényegében azonos szövegű társulási megállapodások 7. pontja szerint az intézmények normatív állami támogatáson felüli működési költségeit a társult önkormányzatok saját költségvetésükből biztosítják; míg az épületfelújítást és karbantartást a fenntartó önkormányzat. A két társulási megállapodás alapján a felperes és az I.r. alperes között az a gyakorlat alakult ki, hogy a "A" általános iskolát a felperes, míg a "E" óvodát az I.r. alperes működtette annak minden költségével együtt, így az I.r. alperes a "A" általános iskola után, míg a felperes a "E" óvoda után nem fizetett a fenntartó önkormányzatnak.

Ugyanakkor a 2005. szeptember 15. napján kelt intézményfenntartó társulási megállapodás 8. pontja alapján külön megállapodás nem jött létre a felperes, valamint az I.r. alperes között az általános iskola normatív állami támogatáson túli működési költségei arányos I.r. alperesi viselésére. A szerződés 8. pontjában meghatározott 1., 2. számú melléklet a "B"-, illetve az

"C" tagintézmény működtetésére vonatkozó külön megállapodást jelentette. Így a 2005. évi társulási szerződés megkötését követően is változatlan maradt az a korábbi gyakorlat, hogy az általános iskolát a felperes, míg az óvodát az I.r. alperes működteti a költségeivel együtt. Ezt az értelmezést támasztja alá az is, hogy 2007. április 3. napján a felperes, valamint az I.r. alperes újabb szerződést kötött az általános iskola és az óvoda 2007. évi normatíván felüli fenntartási költsége viselésére, immár konkrétan meghatározva a felperes által az I.r. alperesnek, illetve az I.r. alperes által a felperesnek fizetendő - tanuló- és gyermekarányos - összeget. Ráadásul az általános iskolára vonatkozó kiegészítő megállapodás a 2005. évi társulási megállapodás 3. számú melléklete megjelölést kapta. Ebből is következően a 2007. évig a felperes is betartotta a felek között kialakult azon gyakorlatot, hogy kölcsönösen nem fizetnek egymásnak.

Az I.r. alperes egyben beszámítási kifogást terjesztett elő a "E" óvoda 2005.-2006. évi 3.406.000,-Ft és késedelmi kamata fenntartási költségének felperes általi megfizetése iránt.

A II.r. alperes védekezése szerint a kereset jogalapja azért is hiányzik, mert az intézményfenntartó társulási megállapodás szerint az általános iskola költségvetéséről közös képviselőtestületi ülésen kell határozni. Azzal érvelt, hogy a korabeli megállapodás és értelmezése szerint a "A" székhelyintézménybe a II.r. alperesi tanulók az "C" tagintézmény fenntartási költségéhez való hozzájárulás fejében, ellenérték nélkül járhatnak. Álláspontja szerint a II.r. alperes polgármestere azon nyilatkozata, mellyel a 2007. január 22.-i közös képviselőtestületi ülésen vállalta a "A" székhelyintézménybe járó ... gyerekek után a költségek viselését, érvénytelen a II.r. alperes képviselőtestületének felhatalmazása nélkül.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével az I.r. alperest 2.501.205,-Ft tőke, a II.r. alperest 3.652.545,-Ft tőke, valamint azok 2006. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság a "A" általános iskola közös fenntartására 2005. szeptember 15. napján kötött társulási megállapodás 8. pontja értelmezésénél (Ptk. 207. §. (1) bekezdés) abból indult ki, hogy az Ötv. 43. §. (1) bekezdése alapján a fenntartási költségek viselésére elsődlegesen a felek megállapodása, míg ennek hiányában az érintett önkormányzatok lakosságának aránya az irányadó. Kifejtette, hogy a közös fenntartású "A" általános iskola "C" tagintézményére vonatkozó külön megállapodás (a 2. számú melléklet) 12. pontjának havi költségviselésre vonatkozó rendelkezése értelmezhetetlen lenne, amennyiben - az I.r. alperes védekezésének megfelelően - a székhelyintézmény fenntartási költségeihez az állami normatíván felül a társult önkormányzatnak nem kell hozzájárulnia. Ezentúl a társulási megállapodás 8. pontja egyértelműen fogalmaz, amikor azt rögzíti, hogy az állami normatíván felüli működési költséget a társult önkormányzatok a saját költségvetésükből biztosítják. Még akkor is így van ez, ha a 2005-2006. évre nem jött létre külön megállapodás a normatíván felüli működési költségek megtérítésére. Arra pedig nem merült fel adat, hogy a felperesnek szándékában állt volna olyan tartalmú megállapodást kötni az alperesekkel, hogy a felperes vállalná az állami normatíván felüli azon általános iskolai költségek viselését, melyek a "E", illetve a ... gyerekek oktatásával merült fel. Így a jogalapjában helytállónak tartott kereset szerint a perben nem vitás összegben marasztalta az alpereseket,

az I.r. alperesi hozzájárulás összegébe beszámítva a szintén nem vitás felperesi óvodai hozzájárulás összegét.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét alperes fellebbezést terjesztett elő.

Az I.r. alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását kérte. Fellebbezése indokolásában fenntartotta az elsőfokú eljárásban már kifejtett védekezését, azt, hogy a társulási megállapodás 8. pontjának helyes értelmezése szerint a szükséges külön megállapodás nem jött létre az I.r. alperes működési költségekhez hozzájárulására. Így a felek között változatlan volt az a gyakorlat, hogy az általános iskolát a felperes, míg az óvodát az I.r. alperes finanszírozza hozzájárulás nélkül. Mindez csak a 2007. évben megkötött újabb megállapodással változott meg. Ezért az elsőfokú ítélet sérti a Ptk. 200. §. (1) bekezdését, az Ötv. 41. §. (1) bekezdését és a 43. §. (2) bekezdés b.) pontját.

A II.r. alperes módosított fellebbezésében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte az elsőfokú ítélet megalapozatlansága, a tényállás felderítetlensége miatt. Fellebbezésében szintén fenntartotta az elsőfokú eljárásbeli azon védekezését, hogy - külön szóbeli megállapodást követően - írta alá a 2005. szeptember 15. napján kelt, "A" székhelyintézmény közös finanszírozására vonatkozó megállapodást. Eszerint az "C" tagintézmény közös finanszírozásának vállalásán túl a II.r. alperest nem terheli a "A" székhelyintézmény működési költségének viselése. Ennek a külön megállapodásnak a bizonyítására változatlanul indítványozta a "B", illetve a "A" önkormányzatnál jegyzőként dolgozó "F" és "G" tanúkénti kihallgatását. Ezek a személyek azok, akik nyilatkozni tudnak arra, hogy a szerződéskötéskor mi volt a felek szándéka. Érvelése szerint a költségviselés mellőzésére vonatkozó megállapodást alátámasztja, hogy a felperes az elmúlt 10 évben egyszer sem igényelt hozzájárulást a II.r. alperestől. A II.r. alperes nem véletlenül, hanem szándéka szerint nem vállalt hozzájárulást a "A" iskola fenntartásához.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítélete helybenhagyását és az alperesek másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Az I.r. alperes fellebbezésére kiemelte, hogy a közös intézményfenntartással nyújtott szolgáltatás igénybevételeivel polgári jogi jogviszony keletkezik, azért a Ptk. 198. §. (3) bekezdése és 201. §. (1) bekezdése alapján ellenszolgáltatást kell teljesíteni. (BH 1997/405.) A Ptk. szabályait a helyi önkormányzatok társulásáról és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény azzal egészíti ki (2. §.), hogy az önkormányzatok közötti arányos teherviselést írja elő. Ennek megfelelően rendelkezett a 2000. augusztus 21-én, illetve a 2005. szeptember 15. napján kelt társulási megállapodás is, előírva a működési költségek közös viselését.

A II.r. alperes fellebbezésében indítványozott tanúkihallgatást szükségtelennek tartotta, mivel a jegyző, illetve az önkormányzati alkalmazott a társulási megállapodás létrehozására, illetve módosítására hatáskörrel nem rendelkezik, az csak a képviselőtestületet illeti meg. (Ötv. 10. §.) A II.r. alperes „ügyeskedő, kibúvó magatartását", mellyel nem kíván hozzájárulást fizetni az "C" tagintézményen túl a "A" székhelyintézménybe beíratott

gyermekük után, a felperes belső ellenőrzése tárta fel az új polgármester megválasztását követően.

A fellebbezések alaposak.

Az ítélet tábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perbeli tényállásból téves jogkövetkeztetést levonva marasztalta az alpereseket a "A" általános iskola normatívával nem fedezett fenntartási költségeiben.

A felperes az első- és másodfokú eljárás alatt azzal helyesen érvelt, hogy az Ötv. 43. §. (1) bekezdése alapján a települési önkormányzatok intézményfenntartó társulási megállapodást hozhatnak létre az őket terhelő alapfokú oktatásról való gondoskodás (Ötv. 8. §. (4) bekezdés) körében. Az ilyen szerződés keretében fenntartott általános iskola székhelytelepülésen kívüli községek gyermekei általi igénybevételeért megfelelő ellenszolgáltatás jár (Ptk. 198. §. (1) bekezdés, 201. §. (1) bekezdés), mint ahogy azt a felperes által is felhívott bírói gyakorlat hangsúlyozza. (Pl.: BH 1997/405., BH 1997/446., BH 2000/454.)

Arra nézve viszont már az alperesek fellebbezése és elsőfokú eljárásbeli védekezése az alapos, hogy az általános iskola igénybevételenek ellenszolgáltatására az Ötv. 43. §. (1) bekezdése alapján elsődlegesen és alapvetően az érintett önkormányzatok megállapodása (Ptk. 205. §. (1) bekezdés) az irányadó; és csak ennek hiányában kerülhet szóba a települések - arányos teherviselésnek megfelelő (a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény 2. §.) hozzájárulása.

A perbeli felek részvételével is megkötött 2005. szeptember 15.-én kelt megállapodás pedig - az elsőfokú bíróság téves értelmezésével szemben - 8. pontjában arra tartalmazott megállapodást, hogy a "A" székhelyintézmény, valamint a "B" és az "C" tagiskola működési költségeit (amely azonos: az üzemeltetési, fenntartási és fejlesztési költségekkel) az 1-2. számú mellékletben rögzített külön megállapodások szerint biztosítják. A nevesített (1-2. számú melléklet) külön megállapodás a "B"- és az "C" tagiskola fenntartási költségeire vonatkozó megállapodás volt. Nem kötöttek - és: a szerződés 8. pontja 2. bekezdése szövegéből következően nem is kívántak kötni - a felek külön megállapodást a "A" székhelyintézmény állami normatíva által nem fedezett fenntartási költségeinek igénybevevő önkormányzatok általi viselésére. Ezért annak költségviselésére maga a szerződés az irányadó, amely azt rögzíti, hogy azokat felperes fedezi.

A székhelyintézmény fenntartási költségeinek viselésére vonatkozó külön megállapodás hiánya - a felperes érvelésével szemben - pedig nem azt jelenti, hogy az Ötv. 43. §. (1) bekezdése alapján arányos teherviselést igényelhetne; hanem azt, hogy a 2005. szeptember 15.-i szerződés 8. pontjában nevesített 1., 2. számú mellékleten túl a költségviselésre a felek nem kívántak külön szerződni, azt a felperes önkormányzata vállalta magára.

Ezért helyes a II.r. alperes fellebbezése: szerződési akarata csak az "C" tagintézmény finanszírozására terjedt ki.

Ezzel a szerződési szabályozással pedig összhangban áll, hogy a felperes által az I.r. alperessel 2000. augusztus 21.-én kötött iskola- és óvodafenntartó társulási megállapodások alapján a felperes az iskolafenntartás; míg az I.r. alperes az óvodafenntartás költségeihez hozzájárulást nem igényelt az igénybevevő másik önkormányzattól. A hozzájárulás igénylésének huzamosabb ideig, több éven át való elmaradása olyan hallgatólagos megállapodást (Ptk. 216. §. (1) bekezdés) jelentett, mely szerződési akaratot fejezett ki (BH 2000/454.), és megnyilvánult a 2005. szeptember 15.-i társulási szerződés azon rendelkezésében is, hogy a felperes az I.r. alperestől nem igényelt hozzájárulást a székhelyintézmény igénybevételeért.

A kifejtettek szerint a felek szerződéskötéskori akarata az volt, hogy a felperes nem igényel hozzájárulást az alperesektől a székhelyintézmény állami normatíván túli fenntartási költségeihez. Ha viszont ez a megállapodás utóbb bekövetkezett körülmények folytán (így: az "A" iskola-fenntartási költségek "E" óvoda-fenntartási költségeket jelentősen meghaladó összege; valamint a ...gyerekek "C" tagintézmény helyett a "A" székhelyintézménybe íratása folytán) a felperes lényeges jogos érdekeit sérti, a felperes a szerződés bírósági módosítását (Ptk. 241. §.), nem pedig annak szerződéstől eltérő teljesítését kérhette.

Kétségtelen, hogy a II.r. alperes polgármestere a 2007. január 22. napján megtartott közös képviselőtestületi ülésen (1/F/4.) a fenntartási hozzájárulás fizetési kötelezettségét elismerte. (Ptk.242. §.) Ugyanakkor a Ptk. 242. §. (1) bekezdése szabályozása szerint a tartozáselismerés nem a korábbi - fennálló tartozás - jogcímétől független - absztrakt és új - jogcíme a tartozásnak, nem minősül novationának. Joghatása csak a bizonyítási teher átfordítása. (EBH 2001/411.) Jelen esetben pedig hiányzott a II.r. alperessel szemben a felperes követelésének jogalapja (szerződési kikötés, avagy más jogcím), így a II.r. alperes polgármestere tartozáselismerése önmagában kötelezettségvállalást nem eredményezett.

A felek szerződési akarata értelmezhető volt a 2005. szeptember 15-én kelt szerződés szövege alapján is, így az ítéletábra mellőzte a II.r. alperes indítványára a tanúk kihallgatását.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján változtatta meg és utasította el a felperes keresetét.

A kereset elutasítására irányuló alperesi fellebbezések eredményesek volt, ezért a Pp. 78. §. (1) bekezdése alapján a felperes viselni köteles az alperesek első- és másodfokú eljárásban felmerült - ügyvédi munkadíjból álló - perköltségét. Ennek összegét az I.r. alperes tekintetében az ítéletábra 125.000,-Ft + ÁFA-ban (156.250,-Ft), míg a II.r. alperes tekintetében 230.000,-Ft + ÁFA-ban (287.500,-Ft) határozta meg. (32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §. (2), (5)-(6) bekezdése) A helyi önkormányzat felek személyes illetékmentességet (Itv. 5. §. (1) bekezdés) élveznek, ezért az ítéletábra a le nem rótt kereseti- és fellebbezési illeték viseléséről nem rendelkezett.

Győr, 2009. szeptember 28. napján

Dr. Zámbo Tamás sk.
a tanács elnöke

Dr. Ferenczy Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Maurer Ádám sk.
bíró

A kiadmány hiteléül:
Kiadó: